

Екологія – філософія існування людства

Збірник наукових праць

Мелітополь
2016

Виконавчий комітет Мелітопольської міської ради

**Мелітопольський інститут державного
та муніципального управління
"Класичного приватного університету"**

Державний економічний університет в Познані

Фундація "Інститут розвитку міжнародних стосунків"

ЕКОЛОГІЯ – ФІЛОСОФІЯ ІСНУВАННЯ ЛЮДСТВА

**Збірник наукових праць
учасників III Міжнародної
науково-практичної конференції
(26 травня 2016 року)**

**Мелітополь
2016**

Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць учасників III Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітополь, 26 травня 2016 р.) / за заг. ред. М.М. Радевої. – Мелітополь : ТОВ “Колор Принт”, 2016. – 94с. – ISBN 978-966-2489-36-1.

Організаційний комітет

- Мінько С.А.** міський голова м. Мелітополя (голова оргкомітету);
- Павленко С.І.** заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради виконавчого комітету Мелітопольської міської ради Запорізької області (співголова оргкомітету);
- Радева М.М.** доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, директор МІДМУ “КПУ” (співголова оргкомітету);
- Огаренко В.М.** доктор наук з державного управління, професор, ректор, Класичного приватного університету (співголова оргкомітету);
- Коломієць В.М.** кандидат економічних наук, доцент МІДМУ “КПУ”;
- Тодорова Л.І.** заступник начальника відділу з благоустрою та екології Виконавчого комітету Мелітопольської міської ради;
- Ткач А.А.** доктор економічних наук, академік АЕНУ, професор МІДМУ “КПУ”, професор PRz Жешувської політехніки,;
- Ткач Т.В.** доктор психологічних наук, професор МІДМУ “КПУ”, професор Жешувської політехніки;
- Квілінський О.С.** кандидат економічних наук, член-кореспондент АЕНУ, PhD, президент Фондації “Інститут розвитку міжнародного співробітництва”.

Збірник містить наукові праці учасників III Міжнародної науково-практичної конференції “Екологія – філософія існування людства”. Досліджується сучасний екологічний стан України, проблеми взаємовідносин людини і природи, основні джерела забруднення оточуючого середовища і пошук шляхів гармонізації відносин природи і суспільства. Присвячено екологічній безпеці України.

Для науковців та працівників у галузі екології.

Рекомендовано до друку вченою радою Мелітопольського інституту державного та муніципального управління “Класичного приватного університету”.

Протокол № 9 від 28 квітня 2016 р.

ЗМІСТ

Барабоха Наталія НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИАЗОВСЬКОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	5
Барабоха Олексій, Завадська Оксана, Товчигречко Тетяна ЕКОЛОГО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИАЗОВСЬКОГО НПП: ПІДСУМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	8
Брен Олександр, Яровий Сергій, Ярова Тетяна ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ.....	11
Грищенко Євгенія ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	12
Власов Ілля ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	14
Гурбик Юрій СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	15
Дьяченко Юлія ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ "МЕЛІТОПОЛЬСЬКЕ МІСЬКЕ ТОВАРИСТВО ЗАХИСТУ ТВАРИН" У СФЕРІ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ ТВАРИН.....	17
Слісєв Олег, Барабоха Наталія ПРИАЗОВСЬКОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ – 6 РОКІВ.....	21
Журавко Наталія ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ "ПУНКТ ПЕРЕТРИМКИ БЕЗПРИТУЛЬНИХ СОБАК "НАДІЯ" ШЛЯХ З ВУЛИЦІ ДОДОМУ – УСПІХ, ДОСЯГНЕННЯ, ПРОБЛЕМИ.....	24
Іваченко Станіслав ТЕХНОЛОГІЯ NO-TILL – ШЛЯХ ЕКОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗЕМЛЕРОБСТВА.....	27
Казьмін Ігор ЕКОЛОГІЧНА ШКОДА: ВИЗНАЧЕНІСТЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ.....	29
Karasova Lolita THE INSTITUTIONAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM IN UKRAINE.....	31
Коломієць Вікторія ОПТИМІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПЛАТЕЖІВ В ПОДАТКОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ.....	33
Копач Віктор СУЧАСНІ МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА РЕЄСТРАЦІЇ ВЛАСНИЦЬКИХ ТВАРИН.....	34
Куртова Наталя ПУНКТУАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ НА АНГЛІЙСЬКУ МОВУ ЕКОЛОГІЧНО СПРЯМОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	35
Латинцев Микита ВПЛИВ ПОЛІГОНІВ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ І ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ НА ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЮ.....	37
Лисенко Валерій НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ БЕЗДОМНИХ ТВАРИН: ПРОГРАМИ РЕГУЛЮВАННЯ ЇХ ЧИСЕЛЬНОСТІ, ОБГРУНТУВАННЯ, ЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ. ПРАКТИЧНІ ПІДСУМКИ РЕАЛІЗОВАНОЇ ПРОГРАМИ ПІДРАХУНКУ ЧИСЕЛЬНОСТІ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ТВАРИН МІСТА МЕЛІТОПОЛЯ (ДИНАМІКА ПРИРОСТУ ПОПУЛЯЦІЇ).....	39
Лисенко Валерій ЕКОЛОГІЯ ТА ЕКОНОМІКА:ПЗФ ТА МИСЛИВСТВО – КОНФРОНТАЦІЯ ЧИ СПІВРОБІТНИЦТВО?.....	43
Мирошниченко Галина ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ОБЩЕСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ "МЕЛИТОПОЛЬСКОГО ГОРОДСКОГО ОБЩЕСТВА ЗАЩИТЫ ЖИВОТНЫХ" В СФЕРЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ БЕСПРИЗОРНОСТИ ЖИВОТНЫХ.....	44

Міняйло Дар'я	
ПОЗИТИВНИЙ КОРПОРАТИВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ІМІДЖ: ЕКОНОМІЯ, ЕКОЛОГІЯ, БІЗНЕС	46
Сергій Мовчан, Вікторія Івасенко, Олександра Ряснянська	
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ВИКОРИСТАННЯ ВОДИ ПРИ ЗРОШУВАННІ	48
Нампієва Наталія	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА	50
Нуждов Андрій	
АЛЬТЕРНАТИВА ЕКОЛОГІЧНОГО РИЗИКУ – ФІНАНСОВИЙ РИЗИК	53
Омельчук Аркадій	
ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА ЕКОЛОГІЮ УКРАЇНИ	54
Павленко Олександр	
НАВІЩО КОМП'ЮТЕРУ КАКТУС?	57
Печоркіна Олександра	
ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ: СУТНІСТЬ, ЗАДАЧІ ТА ЗНАЧЕННЯ	59
Редько Людмила	
ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ІНЖИНІРИНГУ ЯК СУЧАСНОГО ЕЛЕМЕНТУ МАРКЕТИНГ-МЕНЕДЖМЕНТУ	61
Рекун Іван	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ	62
Олександр Роголь	
ПРОБЛЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ НА ЕКОЛОГІЮ ТА ЕКОСИСТЕМИ ЗОКРЕМА	64
Станчев Олександр, Мостовенко Микола, Сурядна Наталія	
АНАЛІЗ ЗАХОДІВ ЕКОЛОГО-ІНСПЕКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	67
Ручка Анастасія	
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	70
Севастьянович Тарас	
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В УПРАВЛІННІ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНІВ	71
Сучков Сергій	
СОЗОЛОГІЧНИЙ СКЛАД ЕНТОМОФАУНИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ	73
Танчук Альона	
ЧОРНОБІЛЬСЬКА ТРАГЕДІЯ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЛІРИКИ	76
Тейванова Олена	
ЕКОЛОГІЧНА АРХІТЕКТУРА	78
Ткач Анатолій	
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА ПАРАДИГМА ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ	79
Ткаченко Вадим, Антоновський Олександр	
ШТУЧНІ РИФИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІДРОБІОЦЕНОЗІВ	83
Топалов Євген	
ПРОБЛЕМА УТИЛІЗАЦІЇ АКУМУЛЯТОРІВ ТА БАТАРЕЙОК В УКРАЇНІ	85
Тетяна Чмир	
ЕКОЛОГІЧНИЙ АУТСОРСИНГ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	86
Шамичков Олександр	
КОНЦЕПЦІЯ APPLE: ЕКОЛОГІЯ ПОНАД УСЕ	89
Яровий Сергій, Ярова Тетяна, Брен Олександр	
АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ФЛОРИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ ЗА ЧАС ЙОГО ІСНУВАННЯ	90

найбільш шкідливих речовин, допомагає ще й пристрасть компанії до алюмінію і скла, що підлягають переробці. У цих продуктів в порівнянні з виробленими іншими компаніями довгий час роботи від одного заряду, тобто і тут знижується енергоспоживання. А відоме прагнення Apple зробити пристрої якомога тонше призводить до того, що матеріалів на них витрачається менше.

Скептик може заявити, що в Apple чинять так не з альтруїстичних міркувань: зменшення обсягу упаковки дозволяє компанії економити на транспортуванні, а метал зі склом, довгий час роботи і маленька товщина просто роблять продукт кращим для споживача. Але справжній секрет компанії в тому, що їй вдається зробити ситуацію виграшною для всіх сторін відразу і допомогати природі, не поступаючись при цьому інтересами своїх клієнтів. Невелика упаковка гарна і для покупців, що цінують її витонченість, і для Apple, який до запуску нового iPhone необхідно швидко транспортувати в різні країни гігантську кількість пристроїв, і для планети. Значить, з придбанням продукту Apple отримуєш одразу і відмінний пристрій, і "поліпшення карми": вибравши продукт іншої компанії, ймовірно, нашкодив би планеті відчутно сильніше.

Є і один приклад "зеленого", при всій своїй масштабності на сайті компанії не згаданий. Справа в тому, що сама індустрія онлайн-доставки контенту, в якій Apple є ключовим гравцем вже майже 9 років, екологічна за своєю природою. Адже природі шкодить і виготовлення компакт-дисків, а багато хто перестав купувати музику на них, оцінивши зручність зв'язки iPod і iTunes Store. iPad тиснить паперову пресу, привертає любителів книг і недавно взявся за підручники, тим самим рятуючи від вирубки величезну кількість дерев. На користь йде і універсальність пристроїв: iPhone відмінно замінює багатьом не тільки телефон, але і фотоапарат з плеєром, а при заміні трьох пристроїв на одне виграють і покупець, і екологічна обстановка. Все це не враховується в офіційних звітах про виробництво, але, якщо взяти це до уваги, стане зовсім очевидно, що Apple замість "індустріального монстра" виявляється вкрай "зеленою". Втім, чи могло статися інакше з компанією, названою на честь фрукта?

Яровий Сергій

заступник начальника наукового відділу Приазовського НПП,

Ярова Тетяна

молодший науковий співробітник Приазовського НПП,

Брен Олександр

молодший науковий співробітник Приазовського НПП

АНАЛІЗ ВИВЧЕННЯ ФЛОРИ ПРИАЗОВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ ЗА ЧАС ЙОГО ІСНУВАННЯ

Протягом 2010-2015 років науковими співробітниками наукового відділу та інспекторами природоохоронних науково-дослідних відділень Приазовського національного природного парку були проведені поглиблені дослідження флори парку. Проведена первинна та поточна інвентаризація флористичного спектру, виділена раритетна флора та рослинні угруповання, представлено перелік лікарських рослин та рослин, які є фітоалергенами. Надаються матеріали щодо вивчення альго-, міко- та ліхенофлори. Однак з причин обмеженого транспортного ресурсу, такі дослідження протягом 5-ти років існування парку проводились не завжди систематично і нерівномірно.

Так, у I томі Літопису природи (за 2011 рік) Приазовського національного природного парку наведено флористичний спектр судинних рослин, який нараховував 1060 видів з 4 відділів, 92 родин, 418 родів. Повний анотований список судинних рослин наводиться у монографії "Конспект флори судинних рослин Приазовського національного природного парку" (Коломійчук, Яровий,

2011). Також приділялась увага вивченню водоростей (218 видів) і лишайників (15 видів), тоді як мікофлора залишалась невідомою. Таким чином, у I-му томі Літопису природи наводиться 1293 види рослин (судинні, водорості, лишайники).

У II томі Літопису природи (за 2012 рік) за літературними джерелами і власними спостереженнями було додатково виявлено ще 22 види судинних рослин, що в загальній кількості складало 1082 видів вищих рослин Парку. Видовий склад альго- та ліхенофлори залишався незмінним, дані щодо вивчення грибів також залишаються невідомими. Таким чином, у II томі літопису природи Приазовського парку наводиться 1315 видів рослин (судинні, водорості, лишайники).

У III томі Літопису природи (за 2013) перелік видів флори збільшився ще на 3 види. Протягом неодноразових виїздів було відмічено незвичайне явище, яке спостерігалось масові скупчення рослин червоного забарвлення в прибережній частині Азовського моря. При камеральній обробці зібраного матеріалу виявилось, що таке явище спричиняє червона водорість церамій червоної *Ceramium rubrum* C. Aghardh, яка поповнила список водоростей парку і флори в цілому. Також нами було додано ще два види судинних рослин, а саме деревна рослина, яка входить до складу деяких лісосмуг – айва звичайна (*Cydonia oblonga* Mill.), і трав'яниста рослина спонтанного зростання – мак пухленький (*Papaver tumidulum* Klokov). Таким чином, флористичне різноманіття представлене 1318 видів, з яких 1084 – судинні, 219 – водорості, 15-лишайників, гриби залишаються невідомими.

У 2014 році (IV том Літопису природи) приділяється увага уточненню раніше виявлених видів рослин, а також ідентифікації знайдених видів грибів та аерофітних водоростей, оскільки мікрофлора також заслуговує на увагу і в повному обсязі відображає флористичну цінність Приазовського парку. IV том Літопису природи поповнюється знахідками представників царства Fungi (гриби). За результатами ботанічних описів і спостережень території Приазовського парку було знайдено і описано 4 види грибів макроміцетів, з відділу Basidiomycota, а саме: гнойовик сірий (*Coprinus atramentarius* (Bull.) Fr.1838), гнойовик білий (*Coprinus comatus* (O.F. Mull.) Pers.), опеньок луговий (*Marasmius oreades* (Bolton) Fr.), трутовик лускатий (*Polyporus squamosus* (Huds.) Fr.) та 1 вид моху – зозулін льон (*Polytrichum commune* Hedw). Таким чином, підсумовуючі результати ботанічних досліджень протягом 4-х років існування парку флористичне багатство складає 1323 види рослин з яких: 1085 – судинні рослини, 219 видів водорості, 15 видів лишайників, 4 види грибів.

У V томі Літопису природи (2015 рік) список флористичного багатства збільшився ще на 2 види, з яких 1 вид грибів – зморшок степовий (*Morchella stepicola* Zerova), що поповнив список раритетної флори парку, та 1 вид моху – синтричія сільська (*Syntrechia ruralis* (Hedw.) Weber & D. Mohr).

Протягом 2015 року було продовжено вивчення мікрофлори – водоростей водойм та ґрунтів парку, яке було розпочато у попередніх томах Літопису природи ПНПП. За результатами вивчення мікрофлори території парку відбувалося поповнення колекції мікрофотографій типових видів водоростей водойм та ґрунтів парку, які чітко реагують на зміни оточуючого середовища.

Таким чином, за результатами ботанічних досліджень протягом 5-ти років видове різноманіття флори парку складає 1325 видів, з яких: 1086 – судинні рослини, 219 – водорості, 5 – гриби, 15 – лишайники. Всі виявлені систематичні групи рослин (водорості, гриби, лишайники, мохи, хвощі, папороті, голонасінні та покритонасінні) представлені 16 відділами, 47 класами, 85 порядками, 182 родинами, 555 родами, 1325 видами.

Судинні рослини території парку можна розподілити за наступними

життєвими формами: трав'янисті рослини – 980 видів, деревні рослини – 104 види (72 види – чагарники і напівчагарники, 31 вид – дерева), багаторічники – 563 види, дворічники – 176 видів, однорічники – 345 видів.

За характером використання, обумовленого хімічним складом, корисні рослини Приазовського парку поділяються на декоративні, лікарські, олійні, медоносні, фарбувальні, дубильні, харчові, кормові та ін. Зокрема, у флорі Приазовського НПП до вітамінних віднесено 173 види рослин, до волокнистих – 9, декоративних – 439, дубильних – 33, кормових – 343, фарбувальних – 58, олійних – 204, медоносних – 354, меліоративних – 42, харчових – 172, технічних – 131.

Також у флорі парку налічується близько 350 видів лікарських рослин, однак лише 41 вид відносять до найбільш вживаних у народній і вітчизняній медицині.

Оскільки територія Парку знаходиться в рекреаційній зоні, яка розташована вздовж узбережжя Азовського моря і лиманів, нами був складений список рослинних алергенів (фітоалергенів), масове зростання яких може спричиняти деякі спонтанні захворювання. Таким чином, для території Приазовського національного природного парку нараховується 78 видів рослин, які викликають сенсibiliзацію у хворих на алергію. З них 17 видів дерев, 11 видів злакових рослин і 50 видів рослин, які є бур'янами. За систематичною структурою виявлені види відносяться до 2-х відділів: Pinophyta (2 види) і Magnoliophyta (37 видів), 2-х класів, 14 порядків, 16 родин і 26 родів. До переліку найбільш небезпечних фітоалергенів внесено 17 видів.

У складі судинної флори ПНПП налічується 75 видів адвентивної флори. Найбільшу її частку займають бур'янові (33 види), декоративні (23 види) та лікарські (19 видів). Розмаїттям відрізняються рослини роду нетреби (*Xanthium*) – 7 видів, щириці (*Amaranthus*) – 3 види та шовковиці (*Morus*) - 2 види. Однак серед адвентивної флори парку треба виділити інвазійні види, які представляють найбільшу загрозу аборигенній флорі. Маючи високу конкурентоздатність і витісняючи місцеві види, інвазійні рослини приводять до порушення процесів обміну речовин та енергії в екосистемах.

Таким чином, за 5 років існування Приазовського НПП його фіторізноманіття висвітлено у всіх томах Літопису природи, де наводиться повний перелік систематичних груп рослин (судинні, мохи, водорості, гриби, лишайники), списки фітоалергенів та їх локалітети зростання, лікарських рослин, дані щодо аборигенної і адвентивної флори парку. Однак наведені дані не є остаточними, оскільки ботанічні дослідження парку продовжуються і є одним з основних завдань написання Літопису природи парку.